

KLEINSCHALIGE

EROSIEBESTRIJDINGSWERKEN

EEN PRAKTIJKVOORBEELD

A F D E L I N G   L A N D

Ministerie van de
Vlaamse Gemeenschap

Inhoudsopgave

1. Situering en doel van deze brochure	5
2. Voorstellen en ontwerpen van erosiebestrijdingswerken	9
2.1. Inleiding	9
2.2. Voorbereiding	10
2.3. Voorontwerp	12
2.3.1. Identificatie en ruimtelijke lokalisatie van de problemen in het afstromingsgebied	12
2.3.2. Uitwerking op hoofdlijnen	16
2.3.3. Toetsing op de haalbaarheid	24
2.4. Ontwerp	30
2.5. Planning	37
2.5.1. Planning voor het voorstellen en uitwerken van erosiebestrijdingswerken	37
2.5.2. Planning voor het indienen van een principeaanvraag en een definitieve aanvraag van de subsidie in het kader van het Erosiebesluit	38
3. Enkele van de meest gestelde vragen	39

Erosie op akkers (Vallei naar Velm, Gingelom).

Stroomafwaartse gevolgen (Velm, Sint-Truiden).

1 Situering en doel van deze brochure

In de hellende gebieden van Midden-België worden de inwoners vaak geconfronteerd met modderstromen na lokale, hevige regenbuien. Dat is het gevolg van bodemerosie in de hoger gelegen delen van het landschap. Het afstromende water transporteert aanzienlijke hoeveelheden sediment. Voor de landbouwer is bodemerosie problematisch wegens het wegspoelen van vruchtbare aarde, zaigoed, meststoffen en bestrijdingsmiddelen.

De vraag naar concrete plannen en middelen om aan de erosieproblemen (lokale effecten) en de modderoverlast (stroomafwaartse effecten) te verhelpen, is groot. Er moet dringend werk gemaakt worden van haalbare en efficiënte erosiebestrijding, zowel op perceels- als op stroombekkenniveau. Een belangrijke aanzet daartoe is het 'besluit van de Vlaamse regering houdende de subsidiëring van de kleinschalige erosiebestrijdingsmaatregelen die door de gemeenten uitgevoerd worden' (kortweg 'Erosiebesluit'). Dat besluit verleent subsidies aan de gemeenten voor:

- het opmaken van een gemeentelijk erosiebestrijdingsplan;
- en het uitvoeren van erosiebestrijdingswerken.

Vanaf 1 januari 2005 kunnen erosiebestrijdingswerken enkel nog gesubsidieerd worden indien ze kaderen in een door de administratie goedgekeurd erosiebestrijdingsplan. Als aanvulling op de subsidies voor gemeenten is het de bedoeling ook beheersovereenkomsten te sluiten tussen het Vlaamse Gewest en individuele landbouwers om perceelsgerichte erosiebestrijdingsmaatregelen te nemen. Die vorm van subsidiëring zal ten vroegste begin 2003 van start gaan.

Voor het opmaken van een gemeentelijk erosiebestrijdingsplan moet de gemeente een code van goede praktijk toepassen om de subsidie te bekomen. Het plan vereist een gebiedsgerichte (bijv. specifiek afstromingsgebied, erosiegevoelige delen van de gemeente,...) en planmatige aanpak van de bodemerosieproblematiek.

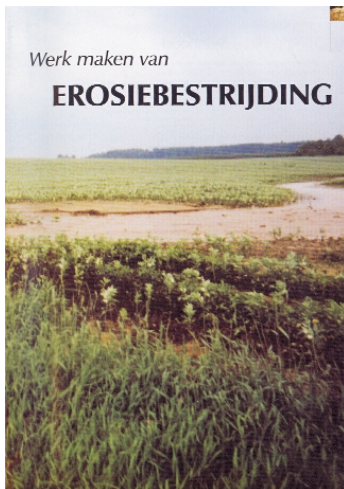
Tot 2005 kunnen de gemeenten subsidies krijgen voor erosiebestrijdingswerken zonder goedgekeurd gemeentelijk erosiebestrijdingsplan. Wellicht zullen vele gemeenten hiervan gebruik maken om reeds de meest acute erosieproblemen en de daarmee gepaard gaande modderoverlast op te lossen. Voor het uitvoeren van werken vermeldt het Erosiebesluit een 'Code van goede praktijk voor het uitvoeren van erosiebestrijdingswerken' en een 'NTMB-richtlijn erosiebestrijdingswerken'. Die documenten zijn echter nog niet ter beschikking. Ze zullen gaandeweg, op basis van praktijkervaringen, ontwikkeld worden. Daarom wil het Vlaamse Gewest alvast deze informatieve brochure ter beschikking stellen. Concrete voorbeelden uit de gemeente Gingelom kunnen op korte termijn dienen als een leidraad bij het ontwerpen en uitvoeren van erosiebestrijdingswerken.

Geïntegreerde aanpak van bodemerosie

Het volgende schema geeft voor een aantal actiepunten aan welke brochures beschikbaar of in opmaak zijn, als ondersteuning van een geïntegreerde aanpak van bodemerosie. De brochures ‘regelgeving’ bevatten de procedures en richtlijnen waaraan men zich moet houden om de subsidies te krijgen die de Vlaamse overheid voor de verschillende actiepunten verleent. Daarnaast zijn er de ‘informatieve’ brochures over:

- ▲ erosieprocessen, mogelijke bestrijdingstechnieken en bestaande vormen van overheidssteun (brochure ‘Werk maken van erosiebestrijding’);
- ▲ bestaande erosiebestrijdingsprojecten in de praktijk of wetenschappelijke onderzoeksprojecten (‘Infokrant’);
- ▲ kleinschalige erosiebestrijdingsmaatregelen: opmaak van plannen (‘Gemeentelijk erosiebestrijdingsplan Gingelom’) en uitvoeren van werken (deze brochure).

Actiepunt ▼	Literatuur	
	Regelgeving ▼	Informatief ▼
Probleemstelling en identificatie van erosieprocessen en mogelijke oplossingen		Brochure ‘Werk maken van erosiebestrijding’
Informatie over bestaande erosiebestrijdingsprojecten		Infokrant ‘Werk maken van erosiebestrijding’
Opmaken van een gemeentelijk erosiebestrijdingsplan	<ul style="list-style-type: none"> - Wegwijzer doorheen het Erosiebesluit - Code van goede praktijk voor het opmaken van een gemeentelijk erosiebestrijdingsplan 	Gemeentelijk erosiebestrijdingsplan Gingelom (in opmaak)
Voorstellen, ontwerpen, uitvoeren en opvolgen (beheer) van kleinschalige en brongerichte erosiebestrijdingswerken	<ul style="list-style-type: none"> - Wegwijzer doorheen het Erosiebesluit - Code van goede praktijk erosiebestrijdingswerken (in opmaak) - NTMB-richtlijn erosiebestrijdingswerken (in opmaak) 	Deze brochure: ‘Kleinschalige erosiebestrijdingswerken - Een praktijkvoorbeeld’

De brochure 'Werk maken van erosiebestrijding' biedt een kort overzicht van de verschillende erosieprocessen en beïnvloedende factoren, de praktisch haalbare mogelijkheden voor erosiebestrijding en de financiële stimulansen. De voorgestelde teelttechnische en infrastructurele erosiebestrijdingsmaatregelen trachten reeds op het perceel (aan de bron) de erosieve werking van de inslaande regen en het afstromende water te verminderen, en het oppervlakkig afspoelend water zo veel mogelijk op de percelen of zo snel mogelijk na het verlaten van de percelen op te vangen.

De 'Infokrant' bericht op regelmatige tijdstippen over erosiebestrijding. Projecten in uitvoering, nieuwe technische en/of wetenschappelijke inzichten, buitenlandse voorbeelden... komen aan bod, naast rubrieken met antwoorden op veelgestelde vragen, aankondigingen van publicaties en studiedagen, en praktische info voor het indienen van dossiers in het kader van het Erosiebesluit.

In de brochure 'Wegwijzer doorheen het Erosiebesluit - Subsidies voor plannen en werken' wordt het Erosiebesluit toegelicht. Naast de volledige tekst van het besluit focust de brochure op de belangrijkste aandachtspunten.

De 'Code van goede praktijk voor het opmaken van een gemeentelijk erosiebestrijdingsplan' is de leidraad bij het opstellen van een gemeentelijk plan voor een brongerichte aanpak van bodemerrosie en eventueel daarmee gepaard gaande modderoverlast. Het plan onderzoekt de problemen van bodemerrosie en modderoverlast op het grondgebied van de gemeente, identificeert prioritaire knelpunten, ontwikkelt een visie omtrent een brongerichte aanpak en stelt concrete maatregelen voor. De code geeft zowel minimumvereisten als aanbevelingen voor de opmaak van dit plan.

Deze brochures kan je aanvragen via de Vlaamse Infolijn 0800/3 02 01 of via www.vlaanderen.be

Deze brochure wil vooral een antwoord bieden op vragen als: Welke concrete maatregelen kan de gemeente voorstellen? Wat is de omvang en/of oppervlakte van de voorgestelde maatregelen? Hoe moeten die worden uitgevoerd? Wanneer en hoe overleggen met betrokkenen? Wat is de tijdsplanning? Wat is het kostenplaatje? Een zinvolle aanpak van het probleem begint met een antwoord op al deze vragen. Een doordachte inplanting en goed ontwerp zijn immers van cruciaal belang om het effect zo optimaal mogelijk te benutten. Aan de hand van de ervaringen in de gemeente Ginkelom rijken we mogelijke oplossingen aan.